

Psalm 58 – Bidden om wraak of voor je vijanden?

Jezus leert onze vijanden te vergeven. Maar in het Oude Testament lijk je heel andere geluiden tegen te komen: gebeden om wraak. Bijvoorbeeld Psalm 58. Kunnen christenen zulke psalmen eigenlijk wel zingen of bidden?

Voor preeklezers: ik hoor graag als mijn preek ergens gelezen wordt. Neem dan even contact met mij op: hmveurink@gmail.com. Dan stuur ik ook de bijbehorende powerpoint toe.

Bij deze preek is een blad beschikbaar met verwerkingsvragen: [DoorSpreken](#).

Liturgie

Zingen: LvK Lied 392 : 1, 3 en 5

Stil gebed

Votum en groet

Zingen: Psalm 93 : 1, 2 en 3

Gebed

Preek (tijdens preek lezing Psalm 58)

Zingen: Psalm 94 : 1, 10 en 11

Geloofsbelijdenis

Zingen: Opwekking 331

Gebed

Collecte

Zingen: Psalm 97 : 1 en 2

Zegen

Bidden om wraak of voor je vijanden?

Inleiding

dia 1 – overzicht serie

Vanmiddag komen we alweer aan het einde van de leerdiensten over moeilijke kanten van God in het Oude Testament. De vorige twee keren ging het over de vraag: wie is God nu eigenlijk? Is hij een God van oorlog of van vrede? Een God van straf of van vergeving? We hebben moeilijke bijbelteksten bestudeerd en lijnen door de bijbel heen getrokken. God is een God van vrede, maar dat betekent niet dat God geen geweld gebruikt, het hoogtepunt van het geweld is het kruis van Jezus. En God is een God van vergeving, maar als zijn vergeving wordt afgewezen, straft hij wel! Aan het kruis neemt hij het oordeel op zichzelf. Dat waren de onderwerpen van de vorige twee diensten, en ik hoop dat je er uit meeneemt dat God niet iemand is die alles maar laat gebeuren, dat hij geen lieve maar tandeloze God is.

Vandaag is de insteek iets anders. De vraag van vandaag is of wij moeten bidden om wraak of juist moeten bidden vóór onze vijanden. Vorige week hebben we het al over Gods vergeving gehad. Vandaag gaat het erover hoe wij met vijanden moeten omgaan. Moeten wij hen ook vergeven? De vraag stellen is hem beantwoorden: natuurlijk moeten wij vergeven!

Toch kom je in het Oude Testament ook de andere kant tegen: het gebed aan God om wraak op je vijanden. Dus je vergeeft iemand niet, maar wenst hem juist verschrikkelijke dingen toe, en je betreft God erin, want God staat aan jouw kant.

dia 2 – scheidsrechter

Dat kun je nog het best met een bedreiging vergelijken. Scheidsrechters op het voetbalveld krijgen die nog wel eens. 'Krijg toch de tering!'

Dat is niet heel netjes, maar meestal ook niet gemeend.
Dat een voetballer een scheidsrechter werkelijk de tering toewenst,
dat komt gelukkig maar weinig voor.
En meent een voetballer het wel,
dan gebruikt hij wel andere woorden, die weinig te raden overlaten.
Heel soms lees je over een scheidsrechter die met de dood bedreigd wordt.
En iedereen is het erover eens: dat kan echt niet, dat moet worden aangepakt.
Dat je een hartgrondige hekel aan een scheidsrechter hebt, prima,
maar een doodsbedreiging, dat gaat te ver!
En als iemand dat dan ook nog in naam van zijn god doet, zoals 'jij bent een heiden, jij moet dood, in de naam van Allah',
dan heb je natuurlijk helemaal de poppen aan het dansen.

dia 3 – Psalm 58

Gelukkig hebben christenen een heel andere God.

Alhoewel...

Laten we eens zo'n gebed om wraak lezen, Psalm 58.

Het is een gebed van David, en zijn gebed is heftig.

1. Barbaarse gebeden?

dia 4 – neem een vijand in gedachten

Laten we even tijd nemen om de heftigheid van deze Psalm mee te voelen.

Ik heb daar wat op bedacht.

Neem voor jezelf een vijand in gedachten.

Iemand waar je misschien een groot probleem mee hebt.

En wees gerust: ik ga je niet vragen om te vertellen wie je in gedachten hebt.

Dus neem even een vijand in gedachten.

En dan gaan we naar Psalm 58.

Stel je voor dat jij Psalm 58 bidt over de vijand die je net

in gedachten hebt genomen.

Dus: 'God, sla mijn vijand de tanden uit de mond,
verbrijzel de kaken van die leeuw, Heer.'

En: 'in het bloed van mijn vijand, was ik mijn voeten.'

Wat doet het met je als je Psalm 58 zo toepast?

dia 5 – moeilijk om te bidden

Ik denk dat voor de meesten van ons geldt,
dat we dit gebed van David niet willen bidden voor onze
vijanden.

Bij mij roept het heel veel weerstand op.

Ik wens niemand Psalm 58 toe.

Ik vind het al moeilijk om een vijand te bedenken.

Natuurlijk heb ik wel eens een meningsverschil met iemand,
maar deze psalm bidden...

En zelfs als ik denk aan de schurken van deze wereld,

bidt ik niet Psalm 58,

maar zou ik veel eerder bidden dat God hen tot inkeer wil
brengen.

dia 6 – geen buitenbeentje

Is Psalm 58 misschien een buitenbeentje?

Een heftige uitspatting van iemand die heel diep in de put
zit,

en niets beters meer weet dan deze Psalm te schrijven?

Nee: Psalm 58 is geen buitenbeentje.

In de vorige twee preken heb ik direct de allerheftigste
teksten gepakt:

over Israël dat zeven volken moet uitroeien

en over kinderen die door berinnen verscheurd worden.

Daar konden we zeggen: dit is niet normaal, niet zoals het
altijd gaat.

Maar Psalm 58 is wel normaal!

Oke, ik geef toe, ik heb die Psalm wel gekozen omdat het er
daar dik bovenop ligt

en omdat verschillende dingen daar bij elkaar komen,
maar een gebed om wraak is heel normaal.

In de bijbel staan 150 psalmen.

Heef iemand een idee in hoe veel van die psalmen een gebed om wraak voorkomt?

Dat is in 100 psalmen!

Het komt ook voor in zeer geliefde Psalmen.

Neem bijvoorbeeld Psalm 139:

'Heer, u kent mij, u doorgrondt mij, met al mijn wegen bent u vertrouwd.'

Prachtig, dat kunnen we uit volle borst meezingen.

Maar dan opeens:

'God, breng de zondaars om, weg uit mijn ogen, jullie die bloed vergieten.

Ik haat hen zo fel als ik haten kan.'

Dat zing je niet uit volle borst, misschien houdt je je mond zelfs even dicht.

En als ik als predikant de liederen uitzoek die we in een kerkdienst gaan zingen,

dan ga ik meestal zorgvuldig om die moeilijke teksten heen.

Straks gaan we trouwens wel zo'n psalm zingen.

dia 7 – problemen: vergeven, bloederig en wij/zij

Maar wat maakt een psalm als Psalm 58 nu zo moeilijk?

In ieder geval dat het zo anders lijkt dan wat Jezus zegt in Matteüs 5:

'Ik zeg jullie: heb je vijanden lief en bid voor wie jullie vervolgen,

alleen dan zijn jullie werkelijk kinderen van je Vader in de hemel.'

Hij kan ik bidden dat God mijn vijanden straft,

als Jezus deze opdracht geeft?

Een ander probleem is hoe concreet Psalm 58 is.

Als er nou gewoon stond:

'God, wilt u mijn vijanden straffen',

dan was het al een stuk makkelijker als wat er echt staat:

of God ze de tanden uit de mond wil slaan,

of God hun kaken wil verbrijzelen,

en of God ervoor wil zorgen dat je je voeten kunt wassen in het bloed van de vijanden.

Dat klinkt toch gruwelijk en barbaars?

Zo plastisch, zo bloederig, dat is toch nergens voor nodig?

En nog een probleem:

het gaat in zulke psalmen steeds over goddelozen, wettelozen en vijanden.

Echte vijanden heb ik niet, ik probeer in vrede met iedereen te leven,

maar bij mensen zonder God en gebod kan ik me wel wat voorstellen.

Maar wat moet iemand die geen christen is maar wel nieuwsgierig,

een buitenstaander die een kerkdienst bezoekt,

wel niet denken bij zulke woorden?

Zijn zij de goddelozen en bidden christenen dat zij gestraft worden?

Op het eerste gezicht lijkt het in ieder geval wel zo.

dia 8 – kunnen christen Psalm 58 bidden?

Kunnen christenen Psalm 58 wel bidden?

Ik wil dat jullie daar even over nadenken.

Bespreek het even in kleine groepjes:

kunnen christenen Psalm 58 bidden?

2. 4 Denkrichtingen

dia 9 – boeken

Wat moeten we met wraakgebeden zoals Psalm 58?

Op zoek naar een antwoord werd ik vooral geholpen door 2 boeken:

‘Is dit onze Vader?’ door Hetty Lalleman, dat boek heb ik al eerder genoemd,

en ‘Wie is als Gij?’ door prof. Eric Peels.

Dus als je na vandaag nog meer over het onderwerp wilt weten:

koop eens een goed boek.

Die boeken hebben mij weer geholpen aan een aantal denkrichtingen,

dit keer zijn het er vier.

dia 10 – het gebed om wraak is een gebed om recht

De eerste denkrichting:

het gebed om wraak is een gebed om recht.

Psalm 58 is niet gericht op willekeurige persoonlijke vijanden.

Ik vroeg jullie net wel om een vijand in gedachten te nemen, maar daar gaat het in die psalm niet over.

Het is geen psalm over scheidsrechters waar je een hekel aan hebt.

Er staat wel wat meer op het spel dan persoonlijke gevoelens die gekwetst zijn.

De Psalm is gericht op machtigen.

Zij krijgen de vraag: spreekt u werkelijk recht, beoordeelt u de mensen eerlijk?

Het antwoord is duidelijk: nee.

Het gaat om mensen die macht hebben en recht kunnen spreken, maar hun macht voor zichzelf gebruiken.

Wat moet je als zelfs rechters geen recht meer doen?

In Exodus 23 staat hoe rechters moeten zijn:

ze moeten de rechten van armen eerbiedigen, onschuldigen niet ter dood brengen en geen steekpenningen aannemen.

Maar in de bijbel zijn zat voorbeelden te vinden van rechters die een loopje nemen met het recht.

In Amos 5 wordt over hen geprofeteerd:

'ik weet hoe talrijk jullie misdaden zijn, hoe groot jullie zonden:

jullie keren je tegen de onschuldigen, jullie ontvangen steekpenningen,

jullie ontnemen de armen in de poort hun recht.'

Psalm 58 is geen gebed van wraakgevoelens,

maar een gebed of God zulk onrecht wil aanpakken.

Dus als je Psalm 58 naar vandaag trekt,

zie het dan als een aanklacht tegen het onrecht in de wereld.

dia 11 – de wraak is in Gods hand

Dan de tweede denkrichting:

de wraak is in Gods hand.

Misschien ken je de spreuk 'ora et labora' wel: bid en werk!

Meestal is dat goed om te bedenken:

als je bidt voor een goed cijfer op een toets, moet je er ook gewoon voor leren,

en als je bidt dat een hulpactie veel geld gaat opleveren,

dan zul je toch ook gewoon je eigen portemonnee moeten trekken.

Maar in dit geval gaat die spreuk niet op!

Als je God bidt om wraak, moet je God niet een handje gaan helpen.

Als je bidt om wraak, leg je het juist in Gods hand.

Dat zie je in het leven van David, de dichter van Psalm 58, ook:

koning Saul is zijn vijand, maar als David de kans krijgt hem te doden,

laat David die kans aan zich voorbij gaan: het is aan God.

Psalm 58 is geen oproep tot geweld.

Een vervloeking was in die tijd veel normaler dan vandaag, en daarmee legde je het in de handen van God.

God is de enige die echt recht kan brengen.

dia 12 – het gebed om wraak heeft beeldspraak

Maar waarom moet dat dan met die bloederige woorden?

Daarover de derde denkrichting:

het gebed om wraak heeft beeldspraak.

Beeldspraak is bijvoorbeeld 'het kind met het badwater weggooien.'

Als iemand dat zegt, bedoelt hij dat meestal niet letterlijk.

Anders wordt het wel heel gruwelijk...

Het is beeldspraak voor dat je met iets slechts ook iets goeds wegdoet.

In de bijbel kom je vaak beeldspraak tegen.

Jezus zegt bijvoorbeeld tegen de Farizeeën:

'Blinde leiders zijn jullie,

die uit hun drank de muggen ziften, maar een kameel wegslikken.'

Dat zegt niets over hun eetgewoonten.

En nu terug naar Psalm 58.

Ook daar kom je beeldspraak tegen.

De machtigen worden eerst met slangen vergeleken, en pas dan komt het gebed dat God hun de tanden uit de mond slaat.

De giftanden zijn het wapen van de slang, het is een gebed dat God de slechte wapens uit handen neemt.

Met die kaken van de leeuwen is dat net zo:

de middelen waarmee de machtigen onrecht doen, die moeten worden verbroken.

Hoe het precies zit met het 'voeten in bloed wassen' weet ik niet,

maar ik vermoed dat het een soort gevestigde uitdrukking was.

dia 13 – het gaat uiteindelijk om de strijd tegen de duivel

Dan de laatste denkrichting:

het gaat uiteindelijk om de strijd tegen de duivel.

Dat is het grotere plaatje.

God heeft een plan met de wereld, en in dat plan had Israël een belangrijke rol.

Israël was het volk waar God zijn verbond mee had gesloten, het volk dat met God leefde en mensen dichterbij God moest brengen.

Als dat verbond gesloten wordt,

gaat het ook over wat er gebeurt als Israël zich niet aan de verbondsregels houdt.

In Deuteronomium 27 en 28 kom je een lange lijst vervloekingen tegen.

Daar staat onder andere:

'vervloekt is eenieder die de rechten van vreemdelingen, weduwen en wezen schendt.

Dan antwoordt heel het volk: "Amen."'

In Psalm 58 gaat het niet om persoonlijke vijanden,

en het gaat om meer dan alleen onrecht: het gaat om aantasting

van het verbond.

De machtigen in die psalm zetten God zelf aan de kant.

Het zijn geen goddelozen die God gewoon nog niet kennen,
zoals buitenstaanders vandaag,

het zijn mensen die God en zijn goede wetten bewust aan de
kant zetten

en daarmee mensen van God weg houden.

Ze laten zich gebruiken door de grote tegenstander,

Gods eer staat op het spel!

3. Bidden om wraak?

dia 14 – bidden om wraak?

Moeten christenen bidden om wraak of juist bidden voor hun
vijanden?

Met die vraag begon ik.

Ik hoop dat nu wat duidelijker is waarom die wraakgebeden in
de bijbel staan.

Maar hoe moeten we daar vandaag mee omgaan?

Ik trek vier lessen.

dia 15 – bid om recht en Gods rijk

Les een: bid om recht en om Gods rijk.

In Psalm 58 gaat het niet om wraakgevoelens tegen persoonlijke
vijanden.

Het is een gebed dat God onrecht aanpakt

en dat God zijn rijk, het rijk van vrede en recht, laat komen.

Het is een gebed tegen de macht van het kwaad.

Bid maar met Psalm 58 mee dat God het kwaad onschadelijk
maakt.

En natuurlijk kun je dan denken aan grote situaties in de
wereld.

Aan oorlogsgeweld en terreur, aan mensen die haat zaaien.

We mogen met kracht bidden dat God hun macht onschadelijk
maakt.

Want God heeft oog voor slachtoffers.

Maar daarmee blijft het gebed nog veilig ver weg.

Ook in Nederland zijn machten die ons van God afhouden, van

zijn rijk.

Wat een macht kunnen geld en geluk over ons hebben.

Bid dat God ook die machten afbreekt.

dia 16 – alleen in Christus staan wij recht

Les twee: alleen in Christus staan wij recht.

Jezus zegt dat hij de vervulling is van de Schriften, en ook Psalm 58 is in hem vervuld.

Daarmee bedoel ik dit: als het gaat over de strijd tussen goed en kwaad,

zet je jezelf altijd aan de goede kant.

De fout van de machtigen in Psalm 58 is net zo goed mijn fout: beoordeel ik mensen wel eerlijk,

en gaat het geweld van mijn portemonnee niet net zo goed over de hele aarde?

Alleen Jezus staat aan de goede kant.

Gods vloek moet over jou en mij komen.

Maar Jezus, de enige rechtvaardige, neemt de vloek op zich.

Hij wil je wassen in zijn bloed, hij heeft recht gedaan.

Dus kunnen christenen Psalm 58 zingen? Niet zomaar!

Je bidt dan al snel het verkeerde.

Je kunt het alleen zingen als je ziet dat het in Christus vervuld is,

en dat je met Jezus mee mag zingen.

dia 17 – neem het recht niet in eigen hand

Les drie: neem het recht niet in eigen hand.

Een bekende uitspraak is 'oog om oog, tand om tand.'

We horen daar al snel iets in als: neem gerust wraak.

Maar dat is nooit de bedoeling geweest:

het gaat over eerlijke rechtspraak, over straffen zonder aanzien des persoons.

Maar het werd wel gebruikt als regel voor wraak,

en daar gaat Jezus in Matteüs 5 tegenin:

'jullie hebben gehoord dat gezegd werd:

"een oog voor een oog en een tand voor een tand".

En ik zeg jullie je niet te verzetten tegen wie kwaad doet,

maar wie je op de rechterwang slaat, ook de linkerwang toe te keren.'

Neem geen wraak, kom je vijand juist tegemoet.

Paulus zegt: dan stapel je gloeiende kolen op zijn hoofd.

Je kunt veroordelen wat mensen doen, maar dat mag je aan God overlaten.

Voor mensen geldt: vergeef hen en bid voor hen.

dia 18 – wees geen wolf in schaapskleren

En tenslotte les vier: wees geen wolf in schaapskleren.

Ook al een voorbeeld van beeldspraak trouwens...

Ook in het Nieuwe Testament komen vervloekingen voor, net zo heftig als Psalm 58.

In Galaten 1:8 staat zo'n vervloeking:

'Wanneer iemand u iets verkondigt dat in strijd is met wat ik u verkondigd heb,
al was ik het zelf of een engel uit de hemel – vervloekt is hij!'

Deze vervloeking gaat niet over buitenstaanders,
maar om mensen die zichzelf christen noemen,
maar met hun woorden of daden mensen van Christus wegdrijven.
Leef juist in dienst van het evangelie, en bidt om Gods hulp daarin.

Met de woorden van Zondag 48 van de Catechismus:

'Regeer ons zo door uw Woord en Geest, dat wij ons steeds meer aan u onderwerpen,
bewaar en vermeerder uw kerk,
verbreek de werken van de duivel en alle macht die tegen u opstaat,
verrijdel ook alle boze plannen die tegen uw heilig Woord bedacht worden,
totdat de volmaaktheid van uw rijk komt, waarin u alles zult zijn in allen.
Amen.